

DE VLAAMSE MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING, OMGEVING, ENERGIE EN TOERISME

MEDEDELING AAN DE VLAAMSE REGERING

**Betreft: Impact geografische omschrijving werkingsgebieden
afvalintercommunales op efficiëntie logistiek huishoudelijk afval in
Vlaanderen**

Samenvatting

Het Vlaamse Regeerakkoord stelt dat de huidige afvalintercommunales niet altijd een logisch geografisch geheel vormen, ten koste van efficiëntie en milieu-impact. De Vlaamse Regering nodigde de afvalintercommunales uit om voorstellen te formuleren om deze efficiëntie te verbeteren en hun werkingsgebieden te optimaliseren (p 164 van het Vlaamse Regeerakkoord). Interafval heeft het initiatief genomen en samen met het VIL en Multimodaal Vlaanderen een studie uitgevoerd naar de impact van de werkingsgebieden van de afvalintercommunales op de efficiëntie van de logistiek in Vlaanderen.

De studie komt tot de conclusie dat heel wat afval lokaal wordt verwerkt. Er werden opportuniteiten gedetecteerd naar het meer groeperen van afvalstromen op overslag om tonkilometers uit te sparen en het creëren van extra overslagpunten. 'Swappen' van stromen tussen installaties en in mindere mate modal shift naar water en spoor blijven moeilijk owv kostprijs en organiseren van retourvrachten. De complexiteit van contracten en lange termijn engagementen, de complexiteit verwerper/verwerker/eigenaarschap over stromen en vooral de impact bij het in de markt zetten omwille van de wetgeving overheidsopdrachten blijken remmende factoren. De weg van het afval naar externe verwerking is grotendeels afhankelijk van marktwerking, eerder dan van de indeling van een afvalintercommunale.

1. SITUERING

Het Vlaamse Regeerakkoord stelt dat de huidige afvalintercommunales niet altijd een logisch geografisch geheel vormen, ten koste van efficiëntie en milieu-impact. De Vlaamse Regering nodigde de afvalintercommunales uit om voorstellen te formuleren om deze efficiëntie te verbeteren en hun werkingsgebieden te optimaliseren (p 164 van het Vlaamse Regeerakkoord).

Interafval heeft het initiatief genomen en samen met het VIL en Multimodaal Vlaanderen een studie uitgevoerd naar de impact van de werkingsgebieden van de afvalintercommunales op de efficiëntie van de logistiek in Vlaanderen.

Daartoe werden de meest relevante (in gewicht) afvalstromen in kaart gebracht en verzamelden de leden van Interafval de nodige gegevens over transportbewegingen na inzameling naar overslag en verwerking.

Nadien onderzocht Multimodaal Vlaanderen de optimalisatiemogelijkheden.

2. RESULTAAT STUDIE

In de studie werden volgende stromen bekeken: huisvuil, bouw-sloopafval, groenafval en papier-karton, dit omwille van de relevantie in gewicht. In 2019 werd ongeveer 3 miljoen ton huishoudelijk afval ingezameld en verwerkt, waarvan bijna 1 miljoen ton restafval, in gewicht de meest relevante fractie in het huishoudelijk afval. Telkens werd gekeken naar het transport van het afval na inzameling naar verwerking, al dan niet via overslag. De huisvuilrondes zelf werden niet in rekening gebracht. In totaal werden een 2.500 goederenstromen geïdentificeerd voor een totaal volume van bijna 1,9 miljoen ton afval en 75,6 miljoen tonkilometers wegvervoer.

Het doel van de studie was het opsporen van opportuniteiten om het aantal tonkilometer wegvervoer te reduceren. In de analyse is gekeken naar het geproduceerde afval, en de weg die dat aflegt. Die weg kan het gevolg zijn van beheer in eigen regie, maar evengoed van een overheidsopdracht voor verwerking van het afval. De analyse gebeurde zonder rekening te houden met contractuele afspraken of andere lange termijn engagementen.

De studie komt tot de volgende conclusies:

- Heel wat afval wordt lokaal verwerkt, kleinschalige installaties in de buurt betekenen minder kilometers. Grotere installaties moeten het eerder hebben van een verschuiving naar transport over water of spoor na overslag;
- De weg die het afval aflegt is voor een groot stuk het gevolg van de werking van de markt, eerder dan van de geografische indeling van de intercommunale. Dit is vooral van toepassing op het afval waarvoor de intercommunale de verwerking niet in eigen beheer heeft.
- Uit de inventarisatie, die gebeurde met abstractie van contractuele afspraken of andere lange termijn engagementen, blijkt dat er opportuniteiten zijn naar
  - groeperen van sommige stromen op overslag om zo tonkilometers uit te sparen; extra overslagpunten creëren;
  - 'swappen' van stromen tussen installaties;
  - creëren van extra stelplaatsen;
  - in mindere mate: verschuiven van stromen naar water en spoor;
- Bij het meer in detail onderzoeken van een aantal opportuniteiten blijkt de complexiteit van de diverse samenwerkingen en de beperkte impact bij het in de markt zetten van het afval (wetgeving overheidsopdrachten) een remmende factor.
- Bij verder detailonderzoek is het aangewezen ook rekening te houden met toekomstige wijzigingen in de afvalophaling, zoals bv. de verplichting in het ontwerp Lokaal Materialenplan om in elke gemeente gft of keukenafval in te zamelen en de impact daarvan op de huisvuilinzameling.
- Vervoer over het water blijft moeilijk. De kostprijs ervan blijft een struikelblok en de verlaagde heffing (2020) blijkt onvoldoende om de meerkost te compenseren. De verhoogde korting op de heffing vanaf 2023 kan mogelijks een verschil maken voor bepaalde afvalstromen naar verbranding met grote mobiliteitsimpact. Minstens even belangrijk als de kostprijs, is de moeilijkheid om retourvrachten te organiseren, een noodzaak om het transport over het water te rentabiliseren. Die retourvrachten zijn des te lastiger bij recipiënten, gebruikt voor restafval omdat je deze niet eenvoudig kan inzetten voor andere goederen, materialen of te recycleren afvalstoffen.

Uit een bevraging van Interafval bij de leden begin 2022, bleek dat 13 intercommunales de afgelopen jaren een aantal initiatieven namen tot reductie kilometers wegtransport, waaronder 5 leden die een modal shift realiseerden. Daarnaast gaven 17 leden aan dat ze concrete plannen hebben om een aantal optimalisaties uit te voeren, zoals het overschakelen naar een verwerker of

overslag dichterbij en modal shift naar transport over het water/spoor. Alle reeds gerealiseerde en geplande optimalisaties samen tellen op tot bijna 1 miljoen vermeden wegkilometers voor transport van huishoudelijk afval.

3. VERDER TRAJECT

Het lijkt erop dat niet zozeer de indeling van de intercommunales, maar vooral contractuele relaties en de toewijzingen op basis van de wetgeving overheidsopdrachten struikelblokken zijn om tot de meest optimale logistiek te komen. Heel wat intercommunales hebben ook al de nodige optimalisaties doorgevoerd.

Intussen heeft de Vlaamse Regering het Regiodecreet goedgekeurd. Afvalintercommunales moeten voldoen aan dit decreet. In dat kader loopt er, zoals gevraagd door de Vlaamse Regering, momenteel in samenwerking tussen ABB, de OVAM en Interafval een bottom-up traject om te komen tot een optimalisatie van de werkingsgebieden van de AIC's, waarbij rekening wordt gehouden zowel met de doelstellingen van de regiovorming als met de doelstellingen inzake een efficiënt en duurzaam afvalstoffenbeleid. Ik zal het traject rond het optimaliseren van de werkingsgebieden van intercommunales op die wijze verderzetten. Daarnaast blijf ik de afvalintercommunales stimuleren om verder in te zetten op optimalisaties op het vlak van logistiek en de geplande optimalisaties zeker uit te voeren.

De Vlaamse minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme

Zuhal DEMIR

Bijlagen :

Volledige studie: Impact geografische omschrijving werkingsgebieden afvalintercommunales op efficiëntie logistiek huishoudelijk afval in Vlaanderen